

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ»**

Φοιτήτριες:

Μπούλη Ορκίντα:12033

Πασχου Μαριέλενα :11816

Επιβλέπων καθηγητής:

κ. Μπατσής Δημήτρης

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Μουσική ετυμολογία και ορισμός μέσα από την ιστορία	7
1.1. Ετυμολογία και προέλευση της λέξης μουσική	7
1.2. Ορισμός της μουσικής	8
1.3. Ιστορική αναδρομή της μουσικής	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η επίδραση της μουσικής στην ανάπτυξη των παιδιών	12
2.1. Σωματική ανάπτυξη	13
2.2. Συναισθηματική ανάπτυξη	14
2.3. Κοινωνική ανάπτυξη	15
2.4. Μνήμη	17
2.5. Ορισμός του παιχνιδιού και τα οφέλη στα παιδιά	18
2.6. Παιδαγωγική σημασία κινητικών παιχνιδιών	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η μουσικοκινητική αγωγή και οι προεκτάσεις της	23
3.1. Η μουσικοκινητική αγωγή στην προσχολική ηλικία	23
3.2. Σκοπός	24
3.3. Ανάπτυξη της αίσθηση του ρυθμού και κίνησης	25
3.4. Προτάσεις για την καλύτερη απόδοση της κίνησης στην μουσική	27
3.4.1 Ο ρόλος του παιδαγωγού	28
3.4.2. Χώρος και οργάνωση	30
3.4.3. Υλικά και μέσα	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Το μουσικοκινητικό παιχνίδι στην προσχολική ηλικία	31
4.1. Είδη δραστηριότητες	31
4.2. Παιχνίδια	32
4.2.1. Δραματοποίηση , δραματικό παιχνίδι	32
4.2.2. Δραματικό παιχνίδι	35
4.2.3. Τελετουργικό δρώμενο	36
4.3.Μουσική κίνηση και λόγος	37
4.3.1.Προτεινόμενες δραστηριότητες για τη γνωστική και κινητική ανάπτυξη των παιδιών	38
4.3.1.1. <i>Κεφάλι-ωμοί-γόνατα και πόδια</i>	38
4.3.1.2. <i>Το ναυτάκι</i>	40
4.3.1.3. <i>Το μουσικό τουρσί</i>	42
4.3.1.4. <i>Μάντεψε τι κάνω</i>	43
4.4. Μουσική και παιχνίδι	44
4.4.1. Προτεινόμενες δραστηριότητες για μουσική και παιχνίδια (μουσικά παιχνίδια)	45
4.4.1.1. <i>Ζευγαράκια</i>	45
4.4.1.2. <i>Παιχνίδι με μουσικά όργανα</i>	47
4.4.1.3. <i>Χορός με ένα μπαλόνι</i>	48
4.4.1.4. <i>Μουσικά στεφάνια</i>	49
4.5.Μουσική και εικαστικά	50
4.5.1. Προτεινόμενες δραστηριότητες για μουσική και ζωγραφική	52
4.5.1.1. <i>Ζωγραφίζοντας τον ήχο</i>	52
4.5.1.2. <i>Μουσικό παράθυρο</i>	53
4.5.1.3. <i>Το μυστηριώδες άγγιγμα</i>	55
4.6. Μουσική και θέατρο	56
4.6.1. Προτεινόμενες δραστηριότητες για μουσική και θέατρο	59
4.6.1.1. <i>Καθρέφτες</i>	59

<i>4.6.1.2. Αλυσίδα ονόματος</i>	<i>61</i>
<i>4.6.1.3 Αγάλματα</i>	<i>63</i>
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τον ρόλο που διαδραματίζει η μουσικοκινητική αγωγή στην προσχολική ηλικία . Η μουσικοκινητική αγωγή αποτελεί έναν ολοκληρωμένο τρόπο διαπαιδαγώγησης ο οποίος απευθύνεται στο παιδί και επιστρατεύει το σώμα (με την κίνηση και την όξυνση των αισθήσεων) , το πνεύμα (μεταδίδοντας γνώσεις που αφορούν τη μουσική ,τον λόγο , τον χώρο και τον χρόνο) , και την ψυχή (διεγείροντας συναισθήματα) . Στην εργασία τονίζεται η αναγκαιότητα μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων στα παιδιά προσχολικής ηλικίας καθώς επίσης καταγράφονται πλήθος δραστηριοτήτων που μπορούν να πραγματοποιηθούν στον παιδικό σταθμό . Η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τόσο οι γονείς όσο και οι παιδαγωγοί αλλά και όσοι ασχολούνται με παιδιά οφείλουν να εντάξουν την μουσικοκινητική αγωγή στο πρόγραμμα διαπαιδαγώγησης .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εισαγωγή της μουσικής αγωγής στον παιδικό σταθμό και το νηπιαγωγείο αποτελεί το πρώτο βήμα για την έμπρακτη αισθητική αγωγή του παιδιού. Το ευαισθητοποιεί ως προς τη μουσική, το βοηθά να αντιληφθεί τα στοιχεία της μουσικής όπως είναι ο ρυθμός. Μέσω των μουσικοκινητικών παιχνιδιών το παιδί έχει τη δυνατότητα να εκφραστεί ελεύθερα, να εκτονωθεί, να συνεργαστεί με τα άλλα παιδιά και να αναπτύξει τις κινητικές του δεξιότητες. Η μουσική αγωγή του παιδιού επιτυγχάνεται μέσα από ποικίλες μουσικές δραστηριότητες όπως είναι ο λόγος, η κίνηση, το τραγούδι, η δραματοποίηση.

Η παρούσα εργασία στο πρώτο μέρος αποτελείται από θεωρητικές προσεγγίσεις και ορισμούς σχετικά με τον όρο “μουσική”. Στη συνέχεια γίνεται λόγος για την επίδραση της μουσικής στην συναισθηματική, κοινωνική, σωματική ανάπτυξη του παιδιού καθώς επίσης και στην παιδαγωγική σημασία των κινητικών παιχνιδιών. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στην μουσικοκινητική και τις προεκτάσεις της καθώς και σε προτάσεις για την καλύτερη απόδοση των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων στον παιδικό σταθμό. Στο τελευταίο μέρος της εργασίας αναφέρονται ποικίλες μουσικοκινητικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στον παιδικό σταθμό.

Σκοπός της εργασίας είναι τονίσει στον αναγνώστη, τόσο σε παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας όσο και σε γονείς αλλά και σε όσους ασχολούνται με παιδιά, την σπουδαιότητα της μουσικής στα παιδιά προσχολικής ηλικίας μέσω των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων οι οποίες συμβάλλουν στην πολύπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ .1

Η μουσική ετυμολογία της λέξης << Μουσικής>> και η προέλευση της.

1.1 Ετυμολογία και προέλευση της λέξης “μουσική”

Η λέξη μουσική σύμφωνα με τα γραπτά των αρχαίων Ελλήνων ποιητών και φιλοσόφων είναι ελληνική με ετυμολογική προέλευση από το << Μούσα>> η οποία ανάγεται στους Αιγυπτίους. (Καρτασίδου , 2004)

Το << Μούσα>> παράγεται από το μα-ούσα = Μούσα. Το <<μα>> είναι ρίζα του ρήματος μάω-μω = επινώ ή ψάχνω ή ζητώ διανοητικοί.

Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι η μουσική είχε θεϊκή προέλευση. Ο θεός της μουσικής ήταν ο Απόλλων ο οποίος εικονίζεται να κρατά άρπα.

Άλλοι θεοί οι οποίοι είχαν σχέση με τη μουσική είναι ο Ερμής (εφεύρεση της λύρας) , ο Διόνυσος κ.α.

1.2 Ορισμός της μουσικής

Η μουσική είναι η τέχνη των τεχνών. Ο ήχος είναι ένα μέσο που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο. Ένας ορισμός που έχει προταθεί για τη Μουσική από τους εθνομουσικολόγους και τους κοινωνιολόγους της μουσικής είναι ‘ήχος οργανωμένος με ανθρώπινο τρόπο’ (Gerall, 1985)

Ακόμη μουσική θεωρείται η οργάνωση των ήχων η οποία την κάνει να ξεχωρίζει από το θόρυβο.

Δεν είναι μια τέχνη για λίγους αλλά μια μορφή έκφραση για όλους , μια παγκόσμια γλώσσα που συναδελφώνει όλους μας.

Η Μουσική αποτελεί την τέχνη των τεχνών. Ο ήχος είναι ένα μέσο που χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο. Ένας ακόμη ορισμός που δίνεται αναφέρει ότι είναι η τέχνη που ενσωματώνει ευχάριστους , εκφραστικούς ή έξυπνους συνδυασμούς τόνων από την φωνή ή τα μουσικά όργανα σε μια σύνθεση που έχει καθορισμένη δομή και συνέχεια(Σέργη , 1995).

Η Μουσική όπως και κάθε τέχνη είναι μια έκφραση της κοινωνίας. Όπως η κοινωνία αλλάζει το ίδιο αλλάζει και η μουσική έκφραση και δημιουργία. Η μουσική και η ανθρώπινη κοινωνία είναι μεταξύ τους αλληλένδετες και αλληλεπιδρούν. (Σέργη , 1995) Σε κάθε κοινωνία οι άνθρωποι γράφουν μουσική για να εκφράσουν συναισθήματα να περιγράψουν καταστάσεις, να διασκεδάσουν και να επικοινωνήσουν με τους άλλους ανθρώπους γύρω τους.

Η Δυτική Μουσική ορίζεται συχνά ως η τέχνη και η επιστήμη που ασχολείται με τους ήχους. Ο διαχωρισμός αυτός της θεωρίας και της πράξης καλλιεργήθηκε ιδιαίτερα από τους αρχαίους Έλληνες , οι οποίοι με τον όρο Μουσική εννοούσαν αρχικά την ποίηση , το Μέλος και τον Χορό ως αδιάσπαστη ενότητα τεχνών που καλλιεργήθηκε ιδιαίτερα στο θέατρο , ενώ τη θεωρία της μουσικής την εξέφραζε ο κλάδος της Αρμονικής.

Ο Διαχωρισμός αυτός υιοθετήθηκε και καλλιεργήθηκε από τον δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό και έτσι σήμερα μπορούμε να πούμε ότι η μουσική ως τέχνη έρχεται με τους ήχους , τις σκέψεις τα συναισθήματα και τις ψυχικές του καταστάσεις, είναι η επιστήμη η οποία εξετάζει την προέλευση την παραγωγή, τη διάταξη, το ύψος, τη διάρκεια την ένταση και τη χροιά των ήχων , καθώς και τη μεταξύ τους σύνδεση. Σε αυτόν τον τομέα αναπτύχθηκαν η Μορφολογία, η Μουσικολογία, η Εθνομουσικολογία, η ιστορία της Μουσικής και η Ακουστική ως ξεχωριστές επιστήμες.

Τα ηχητικά στοιχεία , γίνονται μουσική , χάριν στην οργάνωση τους . Για να γίνει αυτή η οργάνωση χρειάζεται ένας άνθρωπος ο οποίος κάποιες φορές αναγνωρίζεται από το περιβάλλον του ως προικισμένος με ειδικά προσόντα και με γνώση. Αυτός λοιπόν ο άνθρωπος καλείται να αποφασίσει πως θα οργανώσει κάποιους συγκεκριμένους ή μη ήχους της επιλογής του μέσα σε ένα δεδομένο χρονικό διάστημα. Ο τρόπος με τον οποίο θα οργανώσει το ηχητικό υλικό , εξαρτάται από την αλληλεπίδραση του με το φυσικό , κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον από φυσικούς νόμους .

1.3 Ιστορική αναδρομή της μουσικής

Η μουσική είναι τόσο παλιά όσο και η Γλώσσα .Η εξέλιξη της γίνεται ουσιαστικά παράλληλα με τον άνθρωπο. Όμως, ο έναρθρος λόγος , ποτέ δεν μπόρεσε να αποδώσει όλες τις αποχρώσεις των υποκειμενικών , προσωπικών , ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων . Γι' αυτό και ο άνθρωπος ανέπτυξε ένα άλλο ηχητικό μέσο για να εκδηλώνεται και να εκφράζεται τον «Μουσικό Λόγο». Όπως η Γλώσσα χρησιμεύει για την έκφραση των παραστάσεων , των εννοιών , για την ονομασία των πραγμάτων , έτσι και η Μουσική , αποδεικνύεται μία απαραίτητη ανάγκη της ζωής , διερμηνεύοντας την ανθρώπινη ύπαρξη σε όλες τις εκφάνσεις της.

«Στα χρόνια του Ομήρου (1000-700 π.χ.) οι μουσικοί ονομάζονται αιιδοί , οι οποίοι ήταν ποιητές και τα τραγούδια τους συνοδεύονταν από μουσικά όργανα. Οι σπουδαιότεροι μουσικοί της εποχής αυτής ήταν ο Δημόδοκος , ο Όμηρος και ο Ησίοδος. Την περίοδο των δημιουργικών χρόνων (700-555 π.χ.) οι αιιδοί διέδωσαν τη μουσική στα νησιά και στις ακτές της Μικράς Ασίας και στη συνέχεια στην Ευρωπαϊκή Ελλάδα . Μουσικό κέντρο της εποχής εκείνης αποτελούσε η Σπάρτη , στην οποία σύμφωνα με νομοθεσία του Λυκούργου κατοχυρωνόταν η μουσική αγωγή για τους πολίτες . Σημαντικότεροι μουσικοί ήταν ο Τέρπανδρος , ο οποίος ήταν σαν πατέρας της Ελληνικής Μουσικής και επινόησε τα μουσικά σημεία για να ψέλνονται ομοιόμορφα τα Ομηρικά Έπη , ο Αρίων ο οποίος ήταν μουσικός και ποιητής και σχημάτισε τον κυκλικό χορό που εκτελούσε το διθύραμβο , ακόμη ένας ήταν ο Αλκαίος ο οποίος ήταν μουσικός και λυρικός ποιητής που έγραφε ποιήματα για την τυραννία και εξυμνούσε την ελευθερία , τέλος ο Ανακρέων που ύμνησε την μουσική , τον έρωτα , το κρασί και γενικά την ευθυμία και την ηδονή .»

Στην κλασική εποχή (555-440) η μουσική ακμάζει, Κατά την περίοδο αυτή δημιουργείται η τραγωδία που πρωτοεμφανίστηκε στην Αθήνα τον πέμπτο αιώνα. Η ποίηση , η μουσική , ο χορός για την τραγωδία αποτελούσαν ένα ενιαίο σύνολο που είχαν ως σκοπό την καλύτερη αντίληψη του κειμένου από τον ακροατή. Η μεγαλύτερη ακμή της τραγωδίας εντοπίζεται στην εποχή του Αισχύλου , του Σοφοκλή και του Ευριπίδη.

«Στην εποχή της Αναγέννησης αναπτύχθηκε το μελόδραμα και αργότερα το κωμικό μελόδραμα ή η μουσική κωμωδία που χαρακτηρίζεται από φαιδρότητα και χάρη . Ο πρώτος που σύνθεσε κωμικό μελόδραμα ήταν ο Rousea . Το είδος αυτό ονομάστηκε λυρικό μελόδραμα ή λυρική κωμωδία .» Αργότερα , στον ευρωπαϊκό χώρο και πιο συγκεκριμένα στη δυτική Ευρώπη , η μουσική εξελίχθηκε από τη Μονοφωνία ως την Πολυφωνία και την Ομοφωνία , από την εξάρτηση της από το ποιητικό έργο , αρχικά κυρίως θρησκευτικού περιεχομένου , έως την ανεξαρτητοποίηση της μουσικής από την γλώσσα μέσω της ενόργανης μουσικής από τις πρώτες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός ορθολογικού συστήματος σημειογραφίας με τον Βοήθιο , κατά τον πέμπτο αιώνα , μέχρι την τονική μουσική και από εκεί στην ατονικότητα στις αρχές του εικοστού αιώνα . Ακόμη , στη δυτική Ευρώπη επινοήθηκαν και τελειοποιήθηκαν και άλλα συστήματα μουσικής σύνθεσης όπως η Αντίστιξη , η Φούγκα , η Αρμονία , ο Δωδεκαφθογγισμός .

Η στενή σχέση που έχει ο άνθρωπος με τη μουσική επιβεβαιώνεται από το πλήθος συνθέσεων που υπάρχουν . Όσο χρειάζεται κανείς να κατακτήσει ειδικές γνώσεις προκειμένου να μελετήσει , να αναλύσει και κατ' επέκταση να κατανοήσει ένα μουσικό έργο , άλλο τόσο , το μόνο που χρειάζεται για να το απολαύσει , είναι να διαθέσει ορισμένο χρόνο για την ακρόαση του . Η αισθητική απόλαυση που εξάγει ο ακροατής από το μουσικό έργο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον μουσικό πολιτισμό στον οποίο έχει μεγαλώσει και από τα μουσικά ύφη με τα οποία είναι εξοικειωμένος, η Μουσική δεν ανήκει στους "ειδικούς" . Είναι πανανθρώπινη , παγκόσμια , διαχρονική πολιτισμική αξία.

Μια άποψη σχετικά με το νόημα της μουσικής από τον δέκατο αιώνα του Hofmann είναι ότι η μουσική διέπεται από την έκφραση μιας ήρεμης και παιδικής προσωπικότητας . «Αγόρια και κορίτσια γλιστρούν ανάλαφρα σε κυκλικό χορό . Μια ζωή αγάπης , ευλογίας , αιώνιας αγάπης . Καμία θλίψη και κανένας πόνος . Μόνο μια γλυκιά νοσταλγία .»

Άλλη μία άποψη από τον εικοστό αιώνα του Stravinsky είναι ότι οι άνθρωποι αγαπάνε τη μουσική γιατί τους προσφέρει ορισμένα συναισθήματα όπως τη χαρά , τη θλίψη , τη λύπη , μια εικόνα της φύσης , ένα θέμα για ονειροπόληση . «Η μουσική δεν άξιζε και πολλά πράγματα αν ο στόχος της υποβιβάζοταν τόσο πολύ. Όταν οι άνθρωποι μάθουν να αγαπούν τη μουσική , η απόλαυση τους θα είναι μεγαλύτερη και πολλή έντονη . Θα μπορέσουν έτσι να αντιληφθούν την ουσιαστική τους αξία .» (Gerald ,1985)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 2

Η επίδραση της μουσικής στην ανάπτυξη των παιδιών

2.1 Σωματική ανάπτυξη

Η μουσική μπορεί να συμβάλλει στην σωματική ανάπτυξη του παιδιού με ποικίλους τρόπους . Παραδείγματος χάριν , με τη μουσική , με την κίνηση , με το τραγούδι , με το παίξιμο οργάνων κ.τ.λ. .Η μουσική και κίνηση προσφέρει στα παιδιά εξαιρετικούς τρόπους να ανταποκριθούν στη μουσική , με όλο τους το σώμα . Αυτή τους η ανταπόκριση συμβάλλει στη μυϊκή ανάπτυξη του παιδιού αλλά και στην έκφραση του με τις κατάλληλες κινήσεις του σώματος . «Το τραγούδι και το παίξιμο των πνευστών οργάνων μπορεί να υποβοηθήσουν την αναπνευστική ανάπτυξη με την έμφαση που δίνεται στην σωστή στάση του σώματος , τη χωρητικότητα των πνευμόνων και την διαφραγματική αναπνοή . Επίσης το παίξιμο των ξύλινων πνευστών οργάνων και χάλκινων μπορεί να υποβοηθήσει σε περιπτώσεις ελαττωματικής ομιλίας , γιατί το παίξιμο αυτών των οργάνων αναπτύσσει τους μυς στα χείλη , στα μάγουλα και στην γλώσσα .»(Σταυρίδη , 1985 , σελ.18)

Ακόμη ,μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα στην εκπαίδευση των παιδιών με σωματικές αναπηρίες ειδικά με το παίξιμο μουσικών οργάνων . Επιπλέον , εκτός από αυτό μπορεί να συμβάλλει στην εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές αναπηρίες όπως για παράδειγμα το τραγούδι μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη της ομιλίας των τυφλών παιδιών . Επίσης η μουσική και η κίνηση μπορούν να αποτελέσουν ενδιαφέρουσες δραστηριότητες για κινητική εξάσκηση των αισθήσεων .

Πρέπει να αναφερθεί ότι η μυϊκή ανάπτυξη των μικρών παιδιών αρχίζει με τους μεγάλους μυς του σώματος , δίνοντας στα παιδιά ευκαιρίες να κινηθούν με τη μουσική . Παρέχει ακόμη τη δυνατότητα για τον έλεγχο και τον συντονισμό των μικρών κινήσεων μέσω άλλων ποικίλων δραστηριοτήτων όπως για παράδειγμα το παίξιμο των οργάνων της τάξης ή άλλων ατομικών οργάνων .

2.2 Συναισθηματική ανάπτυξη

Η μουσική αγωγή προάγει συναισθηματικά το παιδί τόσο στην τέχνη όσο και στην επιστήμη . Μέσω της μουσικής αγωγής το παιδί έχει τη δυνατότητα να ολοκληρώσει την προσωπικότητα του . Με τη μουσική το παιδί εισάγεται σε έναν όμορφο κόσμο και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της καλαισθησίας .Μαθαίνει να ξεχωρίζει και να αγαπά το ‘‘ωραίο’’ και μετέπειτα την ικανότητα του αυτή τη μεταφέρει και σε άλλους τομείς της ζωής του .Η μουσική βοηθά το παιδί να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο , να εκτονωθεί από τα διάφορα αρνητικά συναισθήματα που έχουν επιπτώσεις στην ψυχική του υγεία . Βοηθά το παιδί να αποβάλλει τους φόβους του με τη μίμηση και την ταύτιση . Μαθαίνει να εντάσσεται σε ομάδα , να αποδέχεται τους άλλους και να εργάζεται δημιουργικά και δημοκρατικά μαζί με τα υπόλοιπα μέλη .

Έτσι , με την αποδοχή που εισπράττει το παιδί , με το να νιώθει δημιουργικό και το σπουδαιότερο , το ότι έχει την ευκαιρία να το εκφράσει ενισχύεται το αυτοσυναίσθημα , γεγονός που το κάνει πιο ισορροπημένη προσωπικότητα . Μέσω της μουσικής , το παιδί έρχεται σε επαφή με τους ανθρώπους , δημιουργεί πιο στενές σχέσεις , κοινωνικοποιείται . Η μουσική ως μορφή τέχνης το βοηθά να αναπτύσσει το πνεύμα του , το κάνει πιο ευαίσθητο και δεκτικό στην ομορφιά .Κυρίως στις πιο μικρές ηλικίες έχει σαν σκοπό την ευχαρίστηση του παιδιού . Στην νηπιακή ηλικία το παιδί έρχεται σε επαφή με τη μουσική , η οποία του παρέχει μέσω της μελωδίας , του τραγουδιού και της κίνησης , σωματική και ψυχική αρμονία . Έχει ως σκοπό να θεραπεύσει το παιδί και αυτό το κατορθώνει αφού το βοηθά να εκτονωθεί .

Ακόμη ένας στόχος που προάγεται με τη μουσική είναι η δημιουργικότητα . Του παρέχονται οι δυνατότητες να δημιουργήσει κάτι δικό του και να νιώσει την εσωτερική ικανοποίηση γι 'αυτό που έκανε . Την ώρα που κινείται , ακούει , τραγουδά νιώθει απελευθερωμένο από ό ,τι το απασχολεί , είναι χαρούμενο γιατί η ίδια η μουσική του υποβάλλει αυτό το συναίσθημα . Άλλος ένας στόχος είναι η ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού . Φαντάζεται λοιπόν μέσω της μουσικής ότι δρα σε άλλους κόσμους , κάτω από άλλες συνθήκες , ηρωοποιεί τον εαυτό του , ξεπερνά δύσκολες καταστάσεις και τελικά νιώθει πως κατορθώνει κάτι σημαντικό .

2.3 Κοινωνική ανάπτυξη

Κοινωνικοποίηση – «είναι η διαδικασία με την οποία το παιδί μαθαίνει να συμπεριφέρεται κατά τα πρότυπα της ομάδας στην οποία προορίζεται να ζήσει και να δράσει . Μέσω της διαδικασίας αυτής το παιδί αποκτά την κοινωνική συνείδηση και τον αυτοέλεγχο που απαιτείται για να γίνει υπεύθυνο μέλος της κοινότητας.» (Ιωάννου , Παρασκευοπούλου . 1987)

Η θεωρία του Erikson θεωρείται η σημαντικότερη όσον αφορά την εκπαίδευση και κοινωνικοποίηση του ατόμου .Ο Erikson διακρίνει οχτώ στάδια κοινωνικής ανάπτυξης :

1. Εμπιστοσύνη ή δυσπιστία (κατά την βρεφική ηλικία)
2. Αυτονομία ή αμφιβολία (δύο – τριών ετών)
3. Πρωτοβουλία ή ενοχή (τριών – έξι ετών)
4. Παραγωγικότητα ή ανεπάρκεια (κατά την σχολική ηλικία)
5. Ταυτότητα ή σύγχυση ρόλων (κατά την εφηβική ηλικία)
6. Οικειότητα ή απομόνωση (κατά τη νεανική ηλικία)
7. Γενικό ενδιαφέρον ή αποτελμάτωση (κατά την μέση ηλικία)
8. Ακεραιότητα του Εγώ ή απελπισία (κατά την γεροντική ηλικία)

Στο στάδιο της αυτονομίας ή αμφιβολίας το παιδί εξερευνά τον κόσμο και επιβεβαιώνει τον εαυτό του . Αν οι δραστηριότητες του παιδιού σε αυτό το στάδιο αντιμετωπιστούν με κατάλληλο τρόπο από το οικείο περιβάλλον τότε θα αποκτήσει αυτονομία και αυτοπεποίθηση . Αν όχι τότε το παιδί θα αισθάνεται ανασφαλής με τον εαυτό του .

Στο στάδιο της πρωτοβουλίας ή ενοχής το παιδί χρησιμοποιεί την ενέργεια του για την τεκμηρίωση εργασιών και σχεδίων. Στο στάδιο αυτό αρχίζει να παίρνει πρωτοβουλίες και να ασχολείται με δημιουργικές δραστηριότητες. Αν η συμπεριφορά αυτή του παιδιού επικροτηθεί τότε θα αποκτήσει μια στάση για πρωτοβουλία. Σε αντίθετη όμως περίπτωση το παιδί θα νιώθει ενοχή για κάτι που επιχειρεί στην πραγματικότητα ή στην φαντασία του .

«Η κατάλληλη αντιμετώπιση του παιδιού κατά τα διάφορα στάδια επηρεάζει τη συναισθηματική του ανάπτυξη , όχι μόνο ως άτομου αλλά και ως μέλους του ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου. Η όσο πιο ισόρροπη συναισθηματικά προσωπικότητα είναι μία σημαντική προϋπόθεση στην κοινωνικοποίηση του παιδιού .»(Σέργη , 1995)

Η μουσική λοιπόν , θεωρείται μια από τις τέχνες που αναπτύσσει σημαντικά την κοινωνικότητα των παιδιών μέσα από τις ποικίλες δραστηριότητες που τους παρέχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν συλλογικά , να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Οι διάφορες ομαδικές δραστηριότητες , όπως η συμμετοχή σε χορωδίες , σε ορχήστρες και τα ομαδικά μουσικά παιχνίδια , συμβάλλουν αποφασιστικά στη δημιουργία δεσμών και σχέσεων και στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων . Πιο συγκεκριμένα , αναπτύσσεται η συνεργατικότητα , το αίσθημα συλλογικής ευθύνης , ο αυτοέλεγχος , η αυτοπειθαρχία καθώς επίσης γίνεται ευκολότερη η κοινωνική προσαρμογή του παιδιού .

Μέσω της μουσικής μπορεί να αποφευχθεί η επιθετικότητα και πιο συγκεκριμένα η σωματική προς τους συνομηλίκους του . Επίσης , αργότερα ως ενήλικας εντάσσεται πιο ομαλά στην κοινωνία και δημιουργεί πετυχημένες σχέσεις . Γενικά , η έκφραση του παιδιού μέσα από τη μουσική , του παρέχει ευκαιρίες για μια δημιουργική απασχόληση με αποτέλεσμα να λειτουργεί αποτρεπτικά από την εκδήλωση οποιασδήποτε ανεπιθύμητης ή παραβατικής κοινωνικής συμπεριφοράς .

«Τέλος , μέσα από τις μουσικές δραστηριότητες τα παιδιά καλλιεργούν στοιχεία ανάπτυξης ηγετικών ικανοτήτων με πρακτική εργασία , σε μια κατάσταση όπου το τέλειο αποτέλεσμα συχνά εξαρτάται από την καλή αρχηγία . Υπακούοντας στον αρχηγό της ομάδας και εξαρτώντας τις προσωπικές τους επιθυμίες και διαθέσεις από την πρόοδο του συνόλου .» (Σέργη .1995 . σελ. 19)

2.4 Μνήμη

Αν και είναι εμπειρικά αποδεδειγμένο ότι και τα πολύ νεαρά παιδιά (βρέφη και νήπια) μπορούν να θυμούνται μερικά άτομα , αντικείμενα ή γεγονότα είναι περισσότερο κατά τη διάρκεια τη προσχολικής ηλικίας τότε που οι γονείς αρχίζουν συνειδητά πλέον να αναμένουν από τα παιδιά και να τα ενθαρρύνουν να χρησιμοποιούν τη μνήμη τους .

Η αναγνώριση γνώριμων αντικειμένων και προσώπων αποτελεί μία από τις απλούστερες μορφές μνήμης και στην ηλικία των 3 – 4 ετών το παιδί έχει κάνει σημαντική πρόοδο στην αναγνωριστική του μνήμη. Στα πλαίσια μιας συνηθισμένης διαδικασίας για τη μέτρηση της μνήμης , ειδικοί έδειξαν σε μία ομάδα παιδιών δεκαοχτώ αντικείμενα. Στη συνέχεια ανέμειξαν στο σύνολο αυτό δεκαοχτώ καινούργια αντικείμενα που ανήκαν στο σύνολο που είδαν στην αρχική φάση του πειράματος. Ως μνημονική διαδικασία η αναγνώριση προϋποθέτει την ύπαρξη εσωτερικών αναπαραστάσεων των προηγούμενων εμπειριών του ατόμου με κάποιο ερέθισμα. Το άτομο φέρνει στο ενεργό μνημονικό του πεδίο μια παράσταση την οποία συγκρίνει με το καινούργιο εξωτερικό ερέθισμα. Στο πείραμα λοιπόν που αναφέρθηκε προηγουμένως , οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι τα περισσότερα παιδιά της ηλικίας των τεσσάρων ετών μπόρεσαν να θυμηθούν δεκαέξι ή δεκαεπτά από τα αντικείμενα του αρχικού συνόλου .

Πολλοί γονείς αναρωτιούνται για την ικανότητα του παιδιού να θυμάται , να ανακαλεί στη μνήμη του γεγονότα που συνέβησαν. Η ανακλητική μνήμη , η μνήμη δηλαδή της ανάμνησης λειτουργεί χωρίς το άτομο να έχει εκείνη τη στιγμή στην αντίληψη του την εμπειρία ή το υπό ανάκληση αντικείμενο. Η πιο επεξεργασμένη μορφή μνήμης αποτελεί μία ικανότητα που το παιδί την αποκτά γύρω στο δέκατο όγδοο μήνα της ζωής του .

Ερευνητικά πορίσματα δείχνουν ότι η ικανότητα του παιδιού να θυμάται ένα γεγονός του παρελθόντος εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την ηλικία που ήταν όταν συνέβη το συγκεκριμένο γεγονός και έπειτα από το βαθμό στον οποίο του απέσπασε την προσοχή . Γενικά θα μπορούσε να πει κανείς ότι στην μνήμη του παιδιού καταφέρνουν να εισχωρήσουν τα πιο ευχάριστα ή δυσάρεστα γεγονότα . Ωστόσο εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελούν τα γεγονότα τα οποία επαναλαμβάνονται τακτικά όπως παραδείγματος χάριν οι επισκέψεις στον παππού και στην γιαγιά , η διαδρομή για το σχολείο κ.α. . Στις περιπτώσεις αυτές δεν ανακαλείται μία συγκεκριμένη ανάμνηση αλλά ένα “σενάριο “ όπως είναι η άφιξη στο σπίτι της γιαγιάς . Τα παιδιά 3 – 4 ετών έχουν ήδη τέτοια “ σενάρια “ για τις καθημερινές τους δραστηριότητες παρόλο που σε μερικές περιπτώσεις δεν μπορούν να περιγράψουν τη σειρά των δραστηριοτήτων ορθά .

2.5 Ορισμός του μουσικού παιχνιδιού και τα οφέλη του στα παιδιά

Ο Ολλανδός ιστορικός του πολιτισμού Γιόχαν Χουιζίνγκα δίνει τον ακόλουθο γενικό ορισμό του παιχνιδιού «το παιχνίδι είναι μία εθελοντική δραστηριότητα ή απασχόληση , η οποία πραγματοποιείται μέσα σε κάποια προκαθορισμένα όρια σύμφωνα με κανόνες ελεύθερα αποδεκτούς αλλά απολύτως δεσμευτικούς αποτελώντας αυτοσκοπό και συνοδευμένοι από ένα αίσθημα έντασης και χαράς και από τη συνείδηση ότι είναι κάτι διαφορετικό από τη συνήθη ζωή.» (Χουιζίνγκα , 1989)

Εκτός από τη φυσική ανάγκη της τροφής και του ύπνου, σπουδαίο ρόλο διαδραματίζει και το παιχνίδι . Ο χρόνος του παιχνιδιού είναι πολύτιμος για τα παιδιά , γι' αυτό όχι μόνο δεν πρέπει να συρρικνώνεται σε διάρκεια αλλά θα πρέπει με κάθε τρόπο να διευρύνεται . Το παιχνίδι είναι πρωταρχική λειτουργία της νηπιακής περιόδου . Όταν τα παιδιά ατομικά ή ομαδικά κάθονται στο χώμα , στο τσιμέντο στο σχολείο , στο σπίτι ή στην εξοχή χωρίς να έχουν μιλήσει , συνεννοηθεί ή προετοιμαστεί , με έναν τρόπο αξιοπερίεργο όλα ξέρουν ότι θα παίξουν και χωρίς πρόγραμμα αρχίζουν να αυτοσχεδιάζουν . Αυτή η εκ του προχείρου δημιουργικότητα με τις συχνές αυτοσχέδιες και ποικίλες μεταβολές στην εξέλιξη του σεναρίου είναι ένας μικρόκοσμος μιας κλειστής κοινωνίας δομημένος με ή χωρίς κανόνες που λειτουργεί κατά κύριο λόγο αυτοσχέδια . Όσο πιο μικρά είναι σε ηλικία τα παιδιά τόσο πιο οικεία συμπεριφέρονται και εντάσσονται πιο φυσικά στο παιχνίδι .

Το παιχνίδι μέσα από τη δημιουργική φαντασία και τη δημιουργικότητα διαμορφώνει θετικά το χαρακτήρα του παιδιού . Βοηθά στην συνύπαρξη μεταξύ των παιδιών , ανανεώνει και εμπλουτίζει τη δημιουργικότητα και την φαντασία τους αλλά ακόμη μαθαίνουν να είναι δεκτικά σε άλλες απόψεις πέραν των δικών τους . Τα παιδιά μέσω του παιχνιδιού μαθαίνουν με βιωματικό τρόπο πώς πραγματοποιείται η διαδικασία της κοινωνικοποίησης .

Στόχος είναι τα παιδιά να παίζουν , να δοκιμάσουν , να δημιουργήσουν μέσα στο δικό τους γνώριμο περιβάλλον με τη διακριτική παρακολούθηση και στήριξη της νηπιαγωγού . Στο στάδιο αυτό συντελείται αν και δεν είναι φανερό η θωράκιση του παιδιού ώστε αργότερα όταν θελήσει να δοκιμάσει σε ένα άλλο πιο φιλόξενο περιβάλλον λιγότερο γνωστό και ζεστό και να χρησιμοποιήσει ό, τι απέκτησε για την αυτοσυντήρηση του .(Χαραλάμπους , 2001)

Ορισμός μουσικών παιχνιδιών και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τους

Πρόκειται για παιχνίδια στα οποία περιλαμβάνονται συμμετέχουν μουσικοί ήχοι ή αποσπάσματα από κρουστά ή άλλα όργανα . Η πρώτη βασική παιδαγωγική αρχή που ακολουθείται από όλους τους μουσικοπαιδαγωγούς που ασχολούνται με παιδιά προσχολικής ηλικίας είναι ότι η οποιαδήποτε ενασχόληση με τη μουσική σε αυτήν την ηλικία πρέπει να στηρίζεται σε βιώματα και να έχει χαρακτήρα παιχνιδιού . Δηλαδή η μουσική δραστηριότητα σε αυτές τις ηλικίες προσεγγίζεται με τη μορφή παιχνιδιού . Είναι γνωστό ότι το ρήμα που συνοδεύει τη μουσική είναι το παίζω «παίζω με τη μουσική» . Τα μουσικά παιχνίδια αγκαλιάζουν όλα εκείνα που τα παιδιά αγαπούν , ειδικά το ρυθμό , την κίνηση , τον αυτοσχεδιασμό .

Η δημιουργία μουσικής φέρει εξ αρχής όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά του παιχνιδιού . Πιο συγκεκριμένα :

1. η δραστηριότητα αρχίζει και τελειώνει μέσα σε αυστηρά χρονικά και τοπικά όρια
2. είναι δραστηριότητα που μπορεί να επαναλαμβάνεται
3. συνίσταται ουσιαστικά σε τάξη , ρυθμό και εναλλαγή
4. μεταφέρει ακροατές και εκτελεστές έξω από τη καθημερινότητα σε μια σφαίρα χαράς και γαλήνης που κάνει ακόμη και τη θλιμμένη μουσική υψηλή απόλαυση . Δηλαδή συναρπάζει και μαγεύει .

Φαινομενικά η μουσική δείχνει να αποτελεί ένα μέρος του παιχνιδιού που βοηθά το παιδί να κάνει κάποια πράγματα . Αυτή είναι η επιφανειακή προσφορά της μουσικής . Στην πραγματικότητα όμως ο ρόλος της είναι πιο σημαντικός .

Τα μουσικά παιχνίδια είναι δραστηριότητες που οργανώνονται για ψυχαγωγικούς και ψυχοκινητικούς σκοπούς και εμπλέκουν την κίνηση και τη μουσική . Τέτοιου είδους γνωστά παιχνίδια είναι οι « μουσικές καρέκλες» , «βάρκα βαρκούλα» , « περνά περνά η μέλισσα» κ.α. Αυτά τα παιχνίδια εξυπηρετούν και κοινωνικούς σκοπούς , συμβάλλουν δηλαδή στην κοινωνικοποίηση των παιδιών εφόσον ο ρόλος του άλλου παιδιού είναι σημαντικός και χωρίς να συνεργαστεί δεν μπορεί να παίξει .

Σε παιδιά 3 – 4 ετών τα μουσικά παιχνίδια έχουν πολύ απλή μορφή και λιγότερες απαιτήσεις απ ' ό τι εκείνα που οργανώνονται σε παιδιά ηλικίας 5 χρονών . Παραδείγματος χάριν στα παιδιά ηλικίας 3 ετών ο παιδαγωγός μπορεί να ζητήσει να χτυπάνε το τριγωνάκι δύο φορές με τη σειρά ή να χτυπάνε τις παλάμες τους όταν ακούνε μαράκες ή να μένουν ακίνητα στο ίδιο παιχνίδι γιατί δεν είναι δυνατόν να θυμούνται όλες τις εντολές . Αντίθετα στα παιδιά ηλικίας 5 ετών ο παιδαγωγός μπορεί να ζητήσει να εκτελεστούν αυτές οι εντολές . Όσο πιο μεγάλο είναι το παιδί τόσο αυξάνεται και ο βαθμός δυσκολίας .

2.6 Παιδαγωγική σημασία κινητικών παιχνιδιών

“ Ένα από τα μεγαλύτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νηπίου είναι η συνεχής σωματική δραστηριότητα που επιτυγχάνεται μέσω των κινητικών παιχνιδιών . Τα κινητικά παιχνίδια είναι συνήθως ομαδικά . Το ομαδικό παιχνίδι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αγωγή συνηθειών που σχετίζονται με τη συλλογικότητα . (Τσιαντζή . 1996)

Τα παιδιά εκδηλώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα κινητικά παιχνίδια γιατί αυτά τα προσελκύουν με το συναίσθημα και με την ποικιλία των υποθέσεων και των κινητικών προβλημάτων , με τα οποία μπορεί να ικανοποιηθεί η ανάγκη τους για κίνηση . Κατά τη διάρκεια των κινητικών παιχνιδιών πραγματοποιούνται διάφορες κινήσεις όπως είναι το βάδισμα , το τρέξιμο , το μπουσούλημα κ.α. Αφοσιωμένα στο παιχνίδι τα παιδιά επαναλαμβάνουν τις ίδιες κινήσεις συνέχεια χωρίς να χάνουν το ενδιαφέρον τους προς αυτές . Αυτός είναι ο βασικός όρος για τη βελτίωση των κινήσεων .

Τα κινητικά παιχνίδια δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για την καλλιέργεια κινητικών προσόντων , όπως είναι η επιδεξιότητα και η ταχύτητα . Αυτό οφείλεται στη συνεχή αλλαγή των συνθηκών μέσα στις οποίες διεξάγεται το παιχνίδι . Επιπλέον τα κινητικά παιχνίδια επιλέγονται κάθε φορά σε σχέση με την ηλικία των παιδιών , με την προετοιμασία τους (δηλαδή με το αν είναι έτοιμα να τα δεχθούν) , με την ώρα κατά την οποία διεξάγονται , με τον τρόπο που πραγματοποιούνται και τέλος ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η μουσικοκινητική αγωγή και οι προεκτάσεις της

3.1 Η μουσικοκινητική αγωγή στην προσχολική ηλικία

Η ανάγκη για κίνηση στα μικρά παιδιά είναι απαραίτητη . Η μουσικοκινητική αγωγή , επιδρά στη συνολική ανάπτυξη του παιδιού . Αναπτύσσει το σώμα (με την κίνηση και την όξυνση των αισθήσεων) , το πνεύμα (μεταδίδοντας γνώσεις που αφορούν την μουσική , το λόγο , το χώρο , το χρόνο) και την ψυχή (φέρνοντας το παιδί σε επαφή με αισθητικές μορφές) . Όλα αυτά γίνονται βιωματικά , δημιουργικά και όχι εγκεφαλικά . Για αυτόν τον λόγο η μουσικοκινητική αγωγή μπορεί να αποτελέσει ένα πολύτιμο αντιστάθμισμα στην υπερβολικά νομοκρατική εκπαίδευση που παρέχεται στο παιδί (Ματέυ , 1986)

Με την μουσικοκινητική αγωγή το παιδί βιώνει μέσα από το σώμα και την κίνηση , τις αρχές της μουσικής , του λόγου , του χώρου , του χρόνου και της μετρικής . Κάθε παιδί είναι διαφορετικό , έχει τον δικό του ρυθμό και αντιλαμβάνεται με διαφορετικό τρόπο τις διάφορες έννοιες . Έτσι το έργο της μουσικοκινητικής αγωγής έχει διττό ρόλο . Δίνει διέξοδο στους φυσιολογικούς ρυθμούς του παιδιού και του προσφέρει εντυπώσεις από τον γύρω κόσμο , μέσα από τις αισθήσεις . (Κουτσουνάκου , 1990)

Αυτή η ολοκληρωμένη αγωγή δεν τα προετοιμάζει να γίνουν επαγγελματίες αλλά καλλιεργεί τα παιδιά και τα εξοπλίζει έτσι ώστε να είναι έτοιμα να ανταποκριθούν στις εκδηλώσεις που παρουσιάζονται στη ζωή τους αλλά και σε άλλους τομείς όπως είναι η τέχνη και η επιστήμη .

3.2 Σκοπός της μουσικοκινητικής αγωγής

Η ζωή στον παιδικό σταθμό είναι αναπόσπαστα δεμένη με τη μουσικοκινητική αγωγή γιατί περιέχει ρυθμό που είναι κίνηση και η κίνηση είναι η πιο άμεση εκδήλωση ζωής του παιδιού . Δεν είναι δυνατόν να φανταστεί κανείς έναν παιδικό σταθμό χωρίς μουσική , κίνηση , ρυθμό , τραγούδι . Η μουσική και η κίνηση είναι μία αυθόρμητη και φυσική έκφραση των παιδιών . Στόχος είναι τα παιδιά να αποκτήσουν μουσική ευαισθησία και να ανταποκριθούν στην ώθηση που δίνει ο ρυθμός με την κίνηση και τον λόγο .

Παράλληλα η μουσικοκινητική αγωγή συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών , ασκώντας δεξιότητες και στάσεις . Έτσι λοιπόν , με τις μουσικοκινητικές δραστηριότητες το παιδί :

1. Οξύνει ελεύθερα και αβίαστα τις αισθήσεις του , γνωρίζει τα μέλη του σώματος του και συνειδητοποιεί την εικόνα του , εξοικειώνεται με την κίνηση στο χώρο , αποκτά ρυθμό και ταυτόχρονα γυμνάζεται .
2. Ασκεί την προσοχή την παρατηρητικότητα , την αντίληψη και τη μνήμη αλλά ακόμη τη γρήγορη και με ακρίβεια αντίδραση . Αναπτύσσει θάρρος , πρωτοβουλία , φαντασία , δημιουργικότητα και καλλιεργεί την αίσθηση του ωραίου . Επιπλέον μαθαίνει να εκφράζει τον εσωτερικό του κόσμο .
3. Έρχεται σε επαφή με άλλα παιδιά με αποτέλεσμα την κοινωνικοποίηση του . Δουλεύοντας δημιουργικά μαζί με άλλα παιδιά μαθαίνει να σέβεται και να αποδέχεται τους άλλους ανθρώπους , αποκτά αυτοέλεγχο και αυτοπειθαρχία .

4. Έρχεται σε επαφή με τη μουσική κληρονομιά άλλων λαών , γεγονός που βοηθάει στην ανάπτυξη δεσμών φιλίας , κατανόησης και συναδέλφωσης . Το παιδί γίνεται πιο δεκτικό στην πολυπολιτισμικότητα και στην διαφορετικότητα γενικά .
5. Μέσω της μουσικοκινητικής αγωγής το παιδί βρίσκει μία διέξοδο στην φυσική του ανάγκη για κίνηση και δράση .
6. Ενισχύεται η πνευματική του διαύγεια , η αυτοκυριαρχία και το ομαδικό πνεύμα .
7. Τέλος , μέσα από τις μουσικοκινητικές δραστηριότητες το παιδί επιτυγχάνει την ισορροπία και την ενιαία ανάπτυξη του σώματος και της ψυχής

3.3 Ανάπτυξη της αίσθησης του ρυθμού και της κίνησης

Η μουσική αποτελεί βίωμα και ο ρυθμός είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής και της μουσικής . Η ρυθμική άσκηση δίνει στο παιδί τη δυνατότητα να βιώσει τη μουσική μέσα από την κίνηση με όλο του το σώμα . Το παιδί θα πρέπει μέσα από τη μουσική να εκφραστεί με κινήσεις , βιώνοντας έτσι τον προσωπικό του ρυθμό , αλλά και τον ρυθμό του άλλου ή της ομάδας , ιδιαίτερα μέσα από τις ομαδικές δραστηριότητες .

Με την κίνηση τα παιδιά εκφράζουν καλύτερα και παραστατικότερα τον εσωτερικό τους κόσμο . Μέσω της κίνησης τα παιδιά μαθαίνουν να ανταποκρίνονται φυσικά στη μουσική , να ακούν τη μουσική , να ερμηνεύουν τον τρόπο και το χαρακτήρα της και τελικά να αναπτύσσουν ρυθμικές και μελωδικές έννοιες .

Το παιδί χορεύοντας απελευθερώνει το συναίσθημα του και κοινωνικοποιείται . Οι κινήσεις και οι χειρονομίες του χορού αποτελούν ένα μήνυμα προς τους άλλους , με το οποίο εκφράζουμε τον ψυχικό μας κόσμο . Η γλώσσα του χορού , διευκολύνει τα παιδιά να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους , να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις αλλά ακόμη να συνειδητοποιήσουν το ρόλο τους , τη θέση και την αξία τους μέσα από το σύνολο .Έτσι λοιπόν , η κινητική αγωγή θα πρέπει να ξεκινά όσο γίνεται πιο γρήγορα , ώστε να αυξάνονται οι πιθανότητες να δημιουργηθούν ολοκληρωμένα άτομα .

Σύμφωνα με τον J. Robinson, τα άτομα αυτά θα ξέρουν να ανταποκρίνονται, να παίρνουν την θέση τους στους κόλπους της κοινότητας, να ζουν στην πραγματικότητα μέσα στο σώμα τους και το όνειρο μέσα στο φανταστικό, να διευρύνουν ολοένα τις δικές τους διαστάσεις.

Η αγωγή της κίνησης αποσκοπεί να εξοικειώσει πρώτα το παιδί με την ποικιλία των ρυθμών , των κινήσεων και των ήχων , που αποτελούν τα κυριότερα μέσα για καλλιέργεια της σωματικής έκφρασης . Τέλος , το παιδί οφείλει να καταλάβει πως η κίνηση αποτελεί ζωή .

3.4 Προτάσεις για την καλύτερη απόδοση μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων στον παιδικό σταθμό

Ο χώρος για τη ρυθμική δραστηριότητα είναι απαραίτητος σε κάθε παιδικό σταθμό . Η αίθουσα πρέπει να είναι ευρύχωρη και φωτεινή αλλά να έχει προβλεφθεί και τρόπος για συσκότιση . Μία αίθουσα μουσικοκινητικής θα πρέπει να είναι καλυμμένη με μοκέτα έτσι ώστε τα παιδιά να βρίσκονται στο χώρο χωρίς παπούτσια . Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα έχουν τη δυνατότητα να κάθονται ή να ξαπλώνουν στο δάπεδο χωρίς να διατρέχουν κάποιο κίνδυνο . Απαραίτητοι σε μια αίθουσα μουσικοκινητικής είναι οι αποθηκευτικοί χώροι , όπως είναι τα ντουλάπια , προκειμένου τα παιδιά να φυλάσσουν εκεί τα όργανα και τα εξαρτήματα που τους είναι απαραίτητα για τις δραστηριότητες όπως είναι τα στεφάνια , οι μπάλες , μαγνητόφωνα , και διάφορα μουσικά όργανα . Η διάρκεια της μουσικοκινητικής αγωγής εξαρτάται από την ηλικία των παιδιών . Για τα παιδιά τριών ετών μια διδακτική περίοδος μπορεί να αρχίσει από μερικά λεπτά και να τελειώσει στα δεκαπέντε με είκοσι λεπτά .

Η καλύτερη ώρα για μουσικοκινητική αγωγή είναι το πρωί , λίγο μετά το πρωινό γεύμα των παιδιών. « Για την καλύτερη διεξαγωγή του προγράμματος ο παιδαγωγός οφείλει :

1. Να ετοιμάζει όλο το υλικό του μαθήματος πριν το παρουσιάσει στην τάξη .
2. Να χρησιμοποιεί σωστά και με εκφραστικότητα τη φωνή του .
3. Να καθοδηγείται και από τις εισηγήσεις των παιδιών για μια πιο δημιουργική διδασκαλία .
4. Να συμμετέχει και ο ίδιος στο μάθημα μαζί με τα παιδιά .

5. Να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα και υλικά ώστε να βοηθά τα παιδιά να εκφράσουν ελεύθερα τον εσωτερικό τους κόσμο .» (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993)

3.4.1 Ο ρόλος του παιδαγωγού

Η σημασία της μουσικοκινητικής αγωγής στην ομαλή ανάπτυξη του παιδιού είναι σημαντική . Όσο πιο νωρίς προσφέρονται ευκαιρίες για ρυθμική κίνηση τόσο πιο βέβαια και καλύτερα είναι τα αποτελέσματα . Το παιδί από την γέννηση του έχει έμφυτο τον ρυθμό . Η οικογένεια αλλά και ο παιδικός σταθμός έχουν την υποχρέωση να αναπτύξουν και να τονώσουν αυτόν τον έμφυτο ρυθμό .

Η ρυθμική αγωγή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται απαραίτητα στο ημερήσιο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού . Οι ρυθμικές ασκήσεις θα πρέπει να γίνονται με τη μορφή παιχνιδιού . Ο παιδαγωγός κατά την διεξαγωγή των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων οφείλει να δίνει σαφείς εξηγήσεις στα παιδιά με απλό και κατανοητό τρόπο . Έχοντας υπόψη τον διαφορετικό ρυθμό ανάπτυξης του κάθε παιδιού , ο παιδαγωγός οφείλει να βοηθάει τα παιδιά αρχίζοντας από απλές και ελεύθερες δραστηριότητες και προχωρώντας με το πέρασμα του χρόνου σε πιο σύνθετες .

Ο παιδαγωγός προσχολικής ηλικίας κατά την διάρκεια της μουσικοκινητικής αγωγής πρέπει να επιδιώκει:

1. Να αφυπνίσει τις μουσικές δυνάμεις του παιδιού , ώστε να γίνει ικανός να τις χρησιμοποιήσει σε ατομικές ή συλλογικές εκδηλώσεις .
2. Να βοηθήσει το παιδί να αναπτύξει τη μουσική του ευαισθησία , ώστε να μπορεί να απολαμβάνει το ρυθμό , την αρμονία , τη μελωδία , καθώς και την ιδιαίτερη εκφραστική δύναμη της μουσικής σύνθεσης .
3. Να το βοηθήσει να αποκαλύψει τις μουσικές του ικανότητες και τις ιδιαίτερες μουσικές κλίσεις .

4. Να το βοηθήσει να εξοικειωθεί με τα μουσικά όργανα και σύμβολα .
5. Να ενισχύσει την διάθεση του παιδιού για συμμετοχή σε ποικίλες εκδηλώσεις .
6. Να το φέρει σε επαφή με τους μουσικούς θησαυρούς της πατρίδας του αλλά και του κόσμου γενικότερα .
7. Να δώσει στο παιδί ευκαιρίες για δημιουργικές εργασίες . Με τις εργασίες αυτές ο παιδαγωγός δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αυτοσχεδιάσουν . Αυτό μπορεί να γίνει με αυτοσχεδιάσεις τραγουδιών ή μελωδιών με ατομική ή ομαδική προσπάθεια . Αλλά ακόμη , και με την υπόδηση ρόλων σε δραματοποιημένα παιχνίδια με την συνοδεία κάποιου μουσικού οργάνου . (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993)

3.4.2. Χώρος και οργάνωση

Το μάθημα της μουσικής αγωγής για να επιτύχει θα πρέπει και η αίθουσα να του παιδικού σταθμού να είναι κατάλληλα διαμορφωμένη . Έτσι λοιπόν , ως προς το χώρο διεξαγωγής των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων , η αίθουσα θα πρέπει να είναι ευήλια , ευάερη και ευρύχωρη . Η διαρρύθμιση των επίπλων να είναι κατανεμημένη με τέτοιο τρόπο , ώστε να μπορούν να συμμετέχουν όλα τα παιδιά στις ατομικές ή ομαδικές δραστηριότητες . Ακόμη τα έπιπλα , πρέπει να μετακινούνται εύκολα και γρήγορα από τη μία θέση στην άλλη , για να μπορούν τα παιδιά να κινούνται και να χορεύουν ελεύθερα . Ο παιδαγωγός έχει την αρμοδιότητα να οργανώνει το περιβάλλον της αίθουσας έτσι ώστε μέσα από τις δραστηριότητες και την οργάνωση του χώρου να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για πλούσια ερεθίσματα στα παιδιά . Τα ερεθίσματα αυτά θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην κινητοποίηση της σκέψης , στην ανάπτυξη της φαντασίας και στην καλλιέργεια της δημιουργικότητας τους .

3.4.3. Υλικά και μέσα

Ο παιδαγωγός θα πρέπει να μεριμνήσει πέραν όλων των άλλων και για τα υλικά που θα υπάρχουν στην αίθουσα . Απαραίτητα εφόδια είναι τα μουσικά όργανα και τα βιβλία σχετικά με τη μουσική . Αυτά θα πρέπει να είναι ανάλογα τοποθετημένα προκειμένου να είναι προσβάσιμα από όλα τα παιδιά . Τα μουσικά όργανα που θα επιλεγούν θα πρέπει να είναι ανθεκτικά , να παράγουν καλή ποιότητα ήχου , να είναι καλαίσθητα και τέλος κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ. 4

Το μουσικοκινητικό παιχνίδι στην προσχολική ηλικία

4.1 Είδη – Δραστηριότητες

Οι ασκήσεις της μουσικοκινητικής αγωγής που πραγματοποιούνται στους παιδικούς σταθμούς έχουν σκοπό να βοηθήσουν την ομαλή σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη του παιδιού και γίνονται με τη μορφή παιχνιδιού. Μια σειρά από τέτοιες ασκήσεις είναι :

1. Ασκήσεις ελέγχου κινήσεων σώματος . Συνειδητοποίηση μελών σώματος , χαλάρωση .
2. Ασκήσεις αντιλήψεως χώρου – χρόνου . Συγχρονισμός σώματος πάνω σε ρυθμικούς σκοπούς .
3. Κράτημα ρυθμού , τραγουδιού ή μουσικής με παλαμάκια , κίνηση – χτύπημα ποδιών , όργανα .
4. Ρυθμικές κινήσεις συνδυασμένες με τραγούδι .
5. Ελεύθερη κινητική έκφραση με τραγούδι .
6. Αναγνώριση – ανταπόκριση σε ήχους . Παραγωγή ήχου σε διάφορα σημεία , π.χ. μπροστά από τα μάτια του παιδιού , κοντά στα αυτιά ή πάνω από το κεφάλι .
7. Ηχητικός αυτοσχεδιασμός – σύνθεση .
8. Ασκήσεις αισθήσεων . Πιο σημαντικές είναι οι ασκήσεις της όρασης , ακοής και αφής . Βοηθάνε το παιδί να αντιδρά ενεργά , να συνειδητοποιεί αυτό που βλέπει , ακούει , πιάνει . Χρήσιμες επίσης είναι οι ασκήσεις αναπνοής στις οποίες πρέπει να τραγουδούν χωρίς να φωνάζουν .

9. Ειδικές ασκήσεις . Ασκήσεις αντίδρασης , συγκέντρωσης , θάρρους , φαντασίας , παρατηρητικότητας , ασκήσεις που έχουν γυμναστικό σκοπό , ασκήσεις με μουσικές αξίες .
10. Μιμητικά παιχνίδια που ζωντανεύουν μια ιστορία με ανάλογες ρυθμικές κινήσεις (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993 / Δαράκη, Χαντζηκωνσταντίνου , 1981) .

4.2 Παιχνίδια

4.2.1 Δραματοποίηση – δραματικό παιχνίδι

<<Η λέξη προέρχεται από το ρήμα “δράω – δρω “_και σημαίνει μια δραστηριότητα κατά την οποία το άτομο “πράττει και αγωνίζεται “ , ενώ ταυτόχρονα υπάρχει πλήρης απορρόφηση και ολοκληρωτική συμμετοχή του . >> (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993 , σελ.82)

<<Με τον όρο δραματοποίηση εννοούμε μια πολυποίκιλη δράση που η απαρχή της βρίσκεται σε απλές επιμέρους ασκήσεις και η πλήρη της μορφή σε μια δομημένη παρουσίαση , απόδοση και βίωση μιας ιστορίας ή μύθου με αρχή , μέση και τέλος από εκφρασμένο λόγο . >> (Κουτσουνιάνου και ομάδα εργασίας , 1990 , σελ.82)

Η δραματοποίηση είναι ένα είδος παιχνιδιού προσποίησης , όπου τα παιδιά χρησιμοποιούν αντικείμενα και υποδύονται ρόλους άλλοτε με φανταστικό και άλλοτε με πιο ρεαλιστικό τρόπο . Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της δραματοποίησης είναι ο αυτοσχεδιασμός , στον οποίο λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό η φαντασία του παιδιού . Το παιδί όταν αυτοσχεδιάζει στην ομιλία , στο διάλογο ή σε μια ιστορία , ουσιαστικά αντιδρά σε μια κατάσταση με αυθορμητισμό , προχωρεί πάνω σε αυτό που φαντάζεται . Είναι επομένως μια ενέργεια που απαιτεί συντονισμό σκέψης και δράσης , όχι μόνο από το κάθε παιδί σαν άτομο αλλά και σαν μέλος της ομάδας .

Η δραματοποίηση μέσα στο παιχνίδι είναι ο πλέον φυσικός τρόπος έκφρασης των παρορμήσεων του παιδιού . Εκεί οι παρορμήσεις του παιδιού βρίσκουν την ευκαιρία να εξωτερικευτούν , να επιβεβαιωθούν ή να αφανιστούν .

Η δραματοποίηση ωθεί το παιδί να αποκτήσει τη γνώση του σώματος του , να συνειδητοποιήσει τις ίδιες τις λειτουργίες του , ρυθμό , αναπνοή , χαλάρωση , να προσανατολίζεται στον χώρο με τον οποίο θα αποκτήσει μία διαφορετική σχέση . Με την δραματοποίηση το παιδί συμμετέχει ενεργά , το αυτοσυναίσθημα του απελευθερώνεται από έμφυτες συστολές και μετέχει στην συγκρότηση μιας ομάδας . Το παιδί παίζοντας με τους άλλους τους πλησιάζει , συνεργάζεται μαζί τους , υποχωρεί ή διεκδικεί , διδάσκει ή διδάσκεται . Επίσης μαθαίνει να υπολογίζει και να σέβεται τους άλλους , να μοιράζεται τα αποτελέσματα της κοινής τους δημιουργίας και να ξεπερνά τα προβλήματα προσαρμογής και επικοινωνίας .

Έτσι η δραματοποίηση εκτός από τη γενική της χρησιμότητα στην ανακούφιση από την ένταση και την εξωτερίκευση των εμπειριών του παιδιού , το βοηθάει στη διάκριση πραγματικού και εξωπραγματικού στοιχείου . (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993)

Συνοψίζοντας , η δραματοποίηση πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του προγράμματος του παιδικού σταθμού , γιατί :

1. Καλλιεργεί τη φαντασία
2. Οξύνει την παρατήρηση
3. Διευκολύνει την κατανόηση της διδαχθείσας ύλης

4. Διευκολύνει τη γλωσσική εξέλιξη , γιατί εδώ ακριβώς η γλώσσα γίνεται πιο ζωντανή
5. Καλλιεργεί την προσωπικότητα
6. Παρέχει ευκαιρίες και εμπειρίες για συνεργασία
7. Βοηθάει την οργάνωση και έκφραση σκέψεως και αισθημάτων
8. Γενικά εμπνέει το παιδί

4.2.2 Δραματικό παιχνίδι

Το δραματικό παιχνίδι είναι ένα μέσο το οποίο βοηθάει το παιδί να ξεπεράσει τις δυσκολίες , έτσι που να μπορεί να αντιμετωπίσει τον κόσμο γύρω του με εμπιστοσύνη . Κατά την ώρα του δραματικού παιχνιδιού τα παιδιά υποδύονται με φυσικότητα τους διάφορους χαρακτήρες , όπως : μητέρα , πατέρα , παππού , γιαγιά , ζώα του σπιτιού κ.α. Αποκτούν πείρα και κατασκευάζοντας διάφορα πράγματα μαζί , ανακαλύπτουν την ωφέλεια και την ικανοποίηση της αμοιβαίας υποστήριξης .

Το δραματικό παιχνίδι βοηθάει το παιδί να αναπτυχθεί από μια καθαρά εγωκεντρική ύπαρξη , σε ένα πρόσωπο ικανό να μοιράζεται οτιδήποτε με τους άλλους και να σχετίζεται μαζί τους . Έτσι το δραματικό παιχνίδι , εκτός από τη γενική του χρησιμότητα στην ανακούφιση από τη ένταση και την εξωτερίκευση των εμπειριών του παιδιού , βοηθάει το παιδί να θέσει σύνορα ανάμεσα στο πραγματικό και το εξωπραγματικό . Αυτό σημαίνει ότι για το πολύ μικρό παιδί οι εμπειρίες του παιχνιδιού έχουν μεγαλύτερη αξία πραγματικότητας από ότι έχουν για μερικά μεγαλύτερα παιδιά . (Παπαθανασίου, Πιάνου , 1993)

4.2.3 Τελετουργικό δρώμενο

Είναι μια ομαδική έκφραση που χρησιμοποιεί την κίνηση , τον ρυθμό , τις κραυγές ή τη ρυθμική έκφραση λόγου και περιστρέφεται γύρω από ένα θέμα σχετικό με την επιβίωση του ανθρώπου .

Η εξασφάλιση τροφής , η δύναμη των στοιχείων της φύσης , τα κρίσιμα περάσματα της ζωής του ανθρώπου , οι καταστάσεις ανάγκης , η σχέση με μια ανώτερη δύναμη , μπορούν να αποτελούν το θέμα ενός τελετουργικού δρώμενου . Πολλά θέματα μπορούν να αντληθούν από τη μυθολογία , τη λαϊκή παράδοση και τα έθιμα μας .

4.3. Μουσική –κίνηση και Λόγος

Μέσα από το τραγούδι το παιδί :

1. Αναπτύσσει τις γλωσσικές του ικανότητες
2. Εξασκεί τις φωνητικές του δυνατότητες
3. Δημιουργεί εικόνες , αναπτύσσοντας τη φαντασία του .
4. Ψυχαγωγείται

Επειδή το τραγούδι συνδυάζει μουσική και λόγο βοηθάει το παιδί αφενός να κάνει σωστή χρήση της μητρικής του γλώσσας και αφετέρου να ανταποκρίνεται στη ικανότητα να τοποθετεί σωστά τη φωνή του.

Τα παιδιά μαθαίνουν τα λόγια και το ρυθμό του τραγουδιού . Στη συνέχεια για να στερεωθεί αυτή η γνώση τους δίνεται η ευκαιρία να περάσουν το ρυθμό στο σώμα τους και να εκφραστούν με ένα διαφορετικό τρόπο . Ο συνδυασμός της κίνησης και του λόγου , βοηθάει τα παιδιά να ερμηνεύσουν με το σώμα τους ελεύθερα τη φαντασία τους

4.3.1. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

4.3.1.1.ΚΕΦΑΛΙ –ΩΜΟΙ-ΓΟΝΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΔΙΑ

Αριθμός παιδιών : 23

Ηλικία: 2-4 χρονών

Υλικά: ένα κασετόφωνο

Δράση :

Τα παιδιά ακούνε από το κασετόφωνο το τραγούδι ‘ ‘ κεφάλι – ώμοι – γόνατα και ποδιά ‘ ‘ και πιάνουν αντίστοιχά με το χέρια τους τα μέρη του σώματος που ακούνε .Ο ρυθμός του τραγουδιού πότε είναι αργός και πότε γρήγορος.

Στόχος :Να μάθουν τα βασικά μέρη του σώματος τους , να συντονίσουν την κίνηση με το λόγο και να αναπτύξουν την αδρή τους κινητικότητα.

4.3.1.2.ΤΟ ΝΑΥΤΑΚΙ

Αριθμός παιδιών : 23

Ηλικία: 2-4 χρονών

Υλικά: κανένα

Δράση:

Τα παιδιά μαθαίνουν το παρακάτω τραγούδι.

«Το ναυτάκι»

Το ναυτάκι του Αιγαίου είμαι εγώ μες στις θάλασσες πάντα γυρνώ , τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

- Το ναυτάκι ξέρει να τραβά σχοινιά.

Τραλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλ τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

- Το ναυτάκι ξέρει να τράβα κουπιά.

Τραλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλ τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

- Το ναυτάκι ξέρει με τα κιάλια να κοιτά.

Τραλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλ τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

-Τα ναυτάκι ξέρει και να κολυμπά.

Τραλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλ τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

- Το ναυτάκι ξέρει και να χαιρετά.

Τραλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλαλ τρικυμίες και φουρτούνες αψηφώ μες στο κύμα πάντα ζω.

-Το ναυτάκι ξέρει και να ... (ο/η παιδαγωγός αφήνει τα παιδιά να φανταστούν τι άλλο μπορεί να κάνει το ναυτάκι)

Σε όλο το τραγούδι τα παιδιά κάνουν αυτό που λένε οι στίχοι με κινήσεις των χεριών τους.

Στόχος: Να αναπτύξουν τη φαντασία τους και να συντονίσουν το λόγο με την κίνηση των χεριών.

4.3.1.3.ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΤΟΥΡΣΙ

Αριθμός παιδιών : 14

Ηλικία: 4-5 χρονών

Υλικά: κασετόφωνο , ντέφι (για τον/την παιδαγωγό) , 14 χαρτόνια σε σχήμα τετραγώνου , όπου πάνω θα αναγράφεται και μια νότα , 14 λάστιχα

Δράση :

Ακούμε από το κασετόφωνο το παρακάτω τραγούδι και παράλληλα το τραγουδούν τα παιδιά.

Το μουσικό τουρσί

Ντο ρε μι φα σολ λα σι

Για τραγουδά το κι εσύ

Πες τις νότες μία μία

Φτιάξε ωραία μελωδία

Ντο ρε μι φα σολ λα σι

Κοίτα πως χαμογελά

Η κυρά η μουσική

Κέφι φέρνει και γιορτή

Ντο ρε μι φα σολ λα σι

Φτιάχνω μουσικό τουρσί

Όλες τις ανακατεύω

Τραγουδάω και χορεύω

Χωρίζουμε τα παιδιά σε 2 ομάδες των 7 ατόμων . Το κάθε παιδί είναι μια νότα και φοράει στο λαιμό το χαρτόνι με την αντίστοιχη αναγραφόμενη νότα.

Ο/Η παιδαγωγός παίρνει το ρόλο της << Κυρά- Μουσικής >>. Σε όλο το τραγούδι ο/η παιδαγωγός παίζει το ντέφι και οι νότες -παιδιά χορεύουν ανακατεμένες.

Όμως στο στίχο << Ντο ρε μι φα σολ λα σι>> το ντέφι σταματάει να παίζει και οι νότες -παιδιά πρέπει να μπαίνουν στη σωστή σειρά και το κάθε παιδί να λέει τη δική του νότα.

Στόχος : Να συντονίσουν τις κινήσεις τους με το ρυθμό και να μάθουν τη σειρά που πρέπει να μπαίνουν οι νότες για να φτιάξουν μια μελωδία.

4.3.1.4. ΜΑΝΤΕΨΕ ΤΙ ΚΑΝΩ

Αριθμός παιδιών : 20

Ηλικία: 4-5 χρονών

Υλικά: κανένα

Δράση:

Τα παιδιά είναι καθισμένα στο καναπεδάκι ενώ ένα παιδί στέκεται μπροστά τους και αναπαριστά με κινήσεις μόνο και χωρίς λόγια κάποια γνωστά παιδικά τραγούδια.

Όποιο παιδί βρει το τραγούδι που αναπαριστά το άλλο παιδί αρχικά το τραγουδά και στη συνέχεια σηκώνεται να αναπαραστήσει το τραγούδι που θέλει .

Στόχος : Να αναπτύξουν τις κινητικές δεξιότητες μέσα από τη δυνατότητα της αναπαράστασης . Να αναπτύξουν τη συμβολική σκέψη και τη φαντασία τους καθώς επίσης να αναπτύξουν την κοινωνικότητα τους.

4.4. Μουσική και παιχνίδι

Το παιχνίδι ήταν και είναι για το παιδί ένα αντιστάθμισμα για όλες τις απαγορεύσεις που του επιβάλλει η καθημερινή ζωή. Όταν το παιδί παίζει νιώθει ελεύθερο βρίσκεται στο φυσικό του χώρο και όχι εκεί που του το επιβάλλουν τα ‘πρέπει’.

Επίσης το παιχνίδι θεωρείται το βασικό μέσο για την κοινωνικοποίηση του παιδιού.

Τη δύναμη και την ομορφιά τους τα μουσικά παιχνίδια την οφείλουν στην δεύτερη λέξη “παιχνίδι” . Ο συνδυασμός του παιχνιδιού με τη μουσική δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να :

1. Εκφραστεί
2. Αυτοσχεδιάσει
3. Απελευθερωθεί και να αυτονομηθεί
4. Αποκτήσει δεξιότητες
5. Κοινωνικοποιηθεί
6. Χαρεί και να παίζει

4.4.1.ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ {ΜΟΥΣΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ }

4.4.1.1.ΖΕΥΓΑΡΑΚΙΑ

Αριθμός παιδιών : 8

Ηλικία: 4-5 χρονών

Υλικά: κορδέλες πράσινες –κίτρινες – κόκκινες –μπλε διάφορα μικρά αντικείμενα (σε χρώμα αντίστοιχο με τις κορδέλες) ,διάφορα μουσικά κομμάτια ένα κασετόφωνο και τέσσερα μικρά ψάθινα καλάθια

Δράση :

Πριν ξεκινήσει το παιχνίδι ο/η παιδαγωγός βάζει τα μικροαντικείμενα σε διάφορα σημεία της αίθουσας (μπάλες , στυλό , μαρκαδόρους χαρτόνια , κορδέλες , πεταλούδες και λουλούδια) .

Στη συνέχεια δένει στο χέρι των παιδιών μια κορδέλα χρώματος κόκκινο , πράσινο , κίτρινο , και μπλε . Το ίδιο χρώμα κορδέλες υπάρχει μόνο σε δυο παιδιά.

- Αρχίζει μια μουσική : «τρέχα αλογάκι» (χοπ-χοπ-χοπ) και τότε τα παιδιά τρέχουν ελεύθερα στην αίθουσα.
- Αλλάζει η μουσική : «βγαίνει η βαρκούλα του ψαρά» , το κάθε παιδί ψάχνει να βρει το ταίρι του δηλαδή το παιδί που έχει το ίδιο χρώμα κορδέλας με αυτόν.

Όταν το βρει πιάνονται χέρι- χέρι , κρατώντας το καλάθια.

- Όταν η μουσική αλλάξει ξανά : «μια μέρα στην ακρογιαλιά τριγύριζα» , τα παιδιά δυο δυο ψάχνουν να βρουν στην αίθουσα τα κρυμμένα αντικείμενα , που έχουν το ίδιο χρώμα με την κορδέλα που φορούν . Όταν το βρούν το βάζουν στα ψάθινο καλάθι που κρατάνε. Μόλις σταματήσει η μουσική τα παιδιά έρχονται στη μέση της αίθουσας και δείχνουν πόσα πράγματα μάζεψαν στο δικό τους χρώμα για να βγουν οι νικητές μετά πιο πολλά.

Στόχος : Να μάθουν τα χρώματα να αντιληφθούν την αλλαγή των μουσικών έργων και να πράξουν ανάλογα , να εξασκήσουν την παρατηρητικότητα τους και να μάθουν να συνεργάζονται.

4.4.1.2 ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Αριθμός παιδιών : 20

Ηλικία: 4-5 χρονών

Υλικά: Διάφορα μουσικά όργανα

Δράση :

Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε 2 ομάδες των 10 ατόμων και κάθονται η μία απέναντι από την άλλη με γυρισμένη την πλάτη . Στην μέση στέκεται ο/η παιδαγωγός και παίζει ένα όργανο κάθε φορά (τύμπανο , ξυλάκια , μαράκες , ντέφι , μικρά πιάνο , πατίνα , φουσαρμόνικες). Οι ομάδες εναλλάξ πρέπει να βρουν πιο όργανο ακούστηκε . Η ομάδα που απαντά σωστά κερδίζει το μουσικό όργανο ακούστηκε . Νικήτρια είναι η ομάδα που έχει συγκεντρώσει τα περισσότερα μουσικά όργανα .

Στόχος : Να αντιληφθούν τα παιδιά τον ήχο που αναπαράγουν τα μουσικά όργανα και να τα αναγνωρίσουν . Να αναπτύξουν την ακουστική τους αντίληψη.

4.4.1.3.ΧΟΡΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΜΠΑΛΟΝΙ

Αριθμός παιδιών : 10

Ηλικία: 2-3 χρονών

Υλικά: Μουσική για βαλς , μπαλόνια για κάθε παιδί, τύμπανο.

Δράση:

Τα παιδιά χορεύουν στους ήχους βαλς , το καθένα μόνο του , κρατώντας ένα μπαλόκι στο χέρι τους . Όταν ο/η παιδαγωγός χτυπήσει μια φορά το τύμπανο , τότε τα παιδιά αφήνουν τα μπαλόνια κάτω γίνονται ζευγάρια και χορεύουν στο ρυθμό του βαλς ανάμεσα στα πεσμένα μπαλόνια . Ενώ όταν τα παιδιά παίρνουν από ένα μπαλόκι και συνεχίζουν να χορεύουν μόνα τους .

Στόχος : Να αντιληφθούν την έννοια του ζευγαριού , να αντιληφθούν την αλλαγή στο ρυθμό του τυμπάνου και να πράξουν ανάλογα .

4.4.1.4.ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΤΕΦΑΝΙΑ

Αριθμός παιδιών : 3 ομάδες των 5 ατόμων

Ηλικία: 4-5 χρονών

Υλικά: Στεφάνια και μουσικά τραγούδια (Ακαντού, ζουζούνια , κ.α.)

Δράση:

Ο/Η παιδαγωγός τοποθετεί στην αίθουσα τέσσερα στεφάνια που αντιστοιχούν σε πέντε παιδιά. Όσο η μουσική παίζεται τα παιδιά χορεύουν γύρω – γύρω και μακριά από τα στεφάνια . Όταν η μουσική σταματήσει τότε θα πρέπει το κάθε παιδί να μπει σε ένα στεφάνι . Το παιδί που μένει έξω από το στεφάνι , βγαίνει από το παιχνίδι παίρνοντας μαζί του και ένα στεφάνι . Το παιχνίδι συνεχίζεται μέχρι να παίξουν και οι τρεις ομάδες.

Στόχος : Να συντονίσουν την ακουστική αντίληψη με την κίνηση του σώματος και να μάθουν να ακολουθούν τους κανόνες του παιχνιδιού.

4.5. ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Μέσα στο πλαίσιο αυτής της μουσικό- εικαστικής τέχνης το παιδί ενισχύεται από την παιδαγωγό και αρχίζει να εξοικειώνεται με της δυνατότητες του. Αρχίζει να αναπτύσσει το συγχρονισμό στις κινήσεις του ,στην κριτική του ,στην αντίληψη , και στην αυτοπεποίθηση του.

Μέσα από τις αυθόρμητες εκφράσεις που εκδηλώνει δίνει το ερέθισμα στον/στην παιδαγωγό ότι είναι ικανό να κατασκευάσει και να εκτελέσει δραστηριότητες μέσα από αυτές τις τέχνες. Έτσι μέσω της ζωγραφικής, της γλυπτικής , της υφαντικής , του κολλάζ , και τις αυτοσχέδιες κατασκευές που δημιουργεί το παιδί μαθαίνει να αναπτύσσει τις ικανότητες του και να τροφοδοτείται από ένα μεγάλο σύνολο πληροφοριών το οποίο δέχεται στα πρώτα του βήματα . Άρα έχουμε ένα σύμπλεγμα πληροφοριών που σκοπός του είναι το παιδί να μάθει τις τέχνες και τη συνεχόμενη ροή που συμπληρώνει η μια τέχνη την άλλη έτσι ώστε γίνεται ένας κύκλος ενημέρωσης για το παιδί.

Ξεκινά λοιπόν μέσω της ζωγραφικής να ζωγραφίζει τα μουσικά όργανα να δίνει σε αυτά στοιχεία όπως τα φαντάζεται το ίδιο . Να δίνει χρώμα στις νότες στους τόνους , στο ρυθμό , στο κλειδί σολ και στα μουσικά όργανα.

Μέσω της γλυπτικής καταφέρνει και δίνει μορφή γίνεται ικανό και αυτόνομο να κατασκευάσει μόνο του αντικείμενα . Μέσω της υφαντικής ξεδιπλώνει το ταλέντο του στη ραπτική , προτείνεται ιδιαίτερα σε κορίτσια ράβοντας διάφορα μουσικά όργανα και τέλος στις αυτοσχέδιες κατασκευές όπου συμμετέχουν όλα τα παιδιά με περισσότερο ενδιαφέρον. Κάνουμε αυτοσχέδια μουσικά όργανα που κατασκευάζονται από απλά αντικείμενα και δίνουμε μια εικόνα στα παιδιά ότι μπορούν να δημιουργήσουν τα πάντα με τη θέληση τους. Είναι το απλούστερο εικαστικό μέσο για την αυθόρμητη έκφραση του παιδιού .

Καλλιεργεί τη φαντασία , τη δημιουργικότητα και συμβάλλει στη ψυχική και συναισθηματική ισορροπία του παιδιού.

Έχοντας μάθει ήδη τα παιδιά την ονομασία των μουσικών οργάνων και πως τα ξεχωρίζουμε το κάθε μουσικό όργανο (κρουστό , πνευστό, έγχορδο) κάνουμε τις παρακάτω δραστηριότητες.

4.5.1. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

4.5.1.1. ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΗΧΟ

Αριθμός παιδιών : 15-20

Ηλικία: 2-4 χρονών

Υλικά: κόλλες Α4 , μαρκαδόροι

Δράση:

Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες . Δίνουμε λευκές κόλλες Α4 , μοιράζουμε τους μαρκαδόρους και εξηγούμε στα παιδιά να ζωγραφίσουν στο κέντρο της κόλλας τους , το κλειδί ΣΟΛ ή τους δίνεται έτοιμη φωτοτυπία με το κλειδί ΣΟΛ ζωγραφισμένο από τον/την παιδαγωγό . Στη συνέχεια γύρω από το κλειδί του ΣΟΛ ζητάμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν όργανα που έχουν μάθει .

Παραδείγματος χάριν στην κατηγορία των εγχόρδων μουσικών οργάνων ανήκει η κιθάρα. Ρωτάμε την πρώτη ομάδα (- Ποιο άλλο μουσικό όργανο ανήκει σε αυτήν την κατηγορία ; - το μπουζούκι)

Και έτσι η πρώτη ομάδα έχει να ζωγραφίσει τα 4 μουσικά έγχορδα.

Η δεύτερη ομάδα αναλαμβάνει τα πνευστά και η τρίτη ομάδα τα κρουστά . Πάντα με τη βοήθεια του/της παιδαγωγού για το σχεδιασμό των μουσικών οργάνων, τα παιδιά αρχίζουν να τα ζωγραφίζουν και φτάνοντας στο τελικό στάδιο έχουν μάθει να ξεχωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στις κατηγορίες των μουσικών οργάνων.

Παραλλαγή παιχνιδιού : Με κυρομπογιές , ξυλομπογιές , νερομπογιές .

Στόχος : Να κατανοήσουν και να μπορούν να ζωγραφίζουν τα μουσικά όργανα ,καθώς αυτό βοηθά στη μνήμη και παρατηρητικότητα του παιδιού.

4.5.1.2.ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ

Αριθμός παιδιών : 20

Ηλικία: 2-4 χρονών

Υλικά: Απόκομμα περιοδικών με τα μουσικά όργανα . Ένας πίνακας ανακοινώσεων από φελλό με νότες και διάφορα μουσικά όργανα κολλημένα σε αυτό.

Δράση:

Μοιράζουμε τα παιδιά μέσα στην αίθουσα και κρύβουμε τα αποκόμματα (μουσικών οργάνων) σε διάφορα σημεία μέσα στο χώρο . Χωρίζουμε τα παιδιά ε 4 ομάδες και έχοντας ένα κασετόφωνο που παίζει μουσική οριοθετούμε το χρόνο δυνατότητας των παιδιών να βρουν τα κρυμμένα μουσικά όργανα . Δίνοντας ο/η παιδαγωγός το σύνθημα της εκκίνησης ξεκινάει η πρώτη ομάδα να βρει τα κρυμμένα μουσικά όργανα . Καθώς παίζει η μουσική τα παιδιά τρέχουν μέσα στην αίθουσα να βρουν τα αντικείμενα , τη στιγμή που θα σταματήσει η μουσική , τα παιδιά τρέχουν και δίνουν τα κρυμμένα αντικείμενα , που βρήκαν και τα κολλάνε στον πίνακα ανακοινώσεων. Μετά ξεκινάει η δεύτερη ομάδα με την ίδια διαδικασία ώσπου τελειώσουν και οι τέσσερις ομάδες . Ο/Η παιδαγωγός ανακοινώνει τη λήξη του παιχνιδιού, μετράει πόσα αποκόμματα έχουν φέρει οι ομάδες και ανακοινώνει το νικητή . Στο τέλος αυτού του παιχνιδιού τα παιδιά βλέπουν στον πίνακα ανακοινώσεων ένα παράθυρο με τις μουσικές νότες , που δημιούργησαν τα ίδια.

Στόχος : Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι η ανακάλυψη , εξερεύνηση και η μάθηση των μουσικών οργάνων.

4.5.1.3 ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ ΑΓΓΙΓΜΑ

Αριθμός παιδιών : 5-10

Ηλικία: 3-5 χρονών

Υλικά: μια χάρτινη κούτα , ψαλίδι και αυτοσχέδια μουσικά όργανα.

Δράση : Κάνουμε μια τρύπα πλάτους περίπου 10 εκατοστά στο πλάι του κουτιού και εκεί μέσα τα παιδιά θα βάζουν το χέρι τους. Στο εσωτερικό του κουτιού τοποθετούμε τα μουσικά όργανα (κιθάρα , ντέφι , μαράκες , κουδουνάκια, τύμπανα , ξυλάκια , μεταλλόφωνο) . Το παιδί πρέπει να τοποθετήσει το χέρι του μέσα στο κουτί και να μαντέψει με τη βοήθεια της αφής χωρίς να κοιτάξει τι εμπεριέχει το κουτί .

Βρίσκοντας τη σωστή απάντηση το παιδί ανταμείβεται με μια καραμελίτσα . Όποιο παιδί μαζέψει τις περισσότερες καραμελίτσες είναι ο νικητής και στη συνέχεια τις μοιράζετε με τους φίλους του.

Στόχος : Η αίσθηση της αφής μπορεί να παραπλανήσει τα παιδιά αν δε γνωρίζουν ποια μουσικά όργανα εμπεριέχει το κουτί. Η δραστηριότητα αυτή συνίσταται για την εκμάθηση των μουσικών οργάνων.

4.6 ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟ

Περιλαμβάνει δραστηριότητες ατομικές η συλλογικές κατά τις οποίες τα νήπια εξοικειώνονται με τις εκφραστικές δυνατότητες του σώματος τους και της φωνής τους. Η θεατρική τέχνη είναι μια μέθοδος , που ξεκλειδώνει τη φαντασία των παιδιών μέσα από τη δραματοποίηση και τους δίνει το ερέθισμα να αναπτυχθούν περισσότερο. Στη θεατρική τέχνη ανήκουν πολλά είδη θεάτρου , κλάδοι που είναι σημαντικοί για τα παιδιά στα πρώτα τους στάδια.

Έχουμε τους εξής:

Αυτοσχεδιασμοί : Παιχνίδια , που γίνονται χωρίς κανέναν καθοδηγητή με σκοπό να δώσουν ευκαιρίες στα παιδιά να ανακαλύψουν τον εαυτό τους . Συνήθως ερέθισμα για τον αυτοσχεδιασμό δίνει ο/η παιδαγωγός και το παιδί συνεχίζει την ιστορία όπως τη φαντάζεται εκείνο . Όπως παραδείγματος χάριν η αναπαράσταση μιας γάτας , το τρέξιμο ενός λαγού , ο χτύπος ενός κουδουνιού και άλλα πολλά όπου την ιστορία τη συνεχίζει το ίδιο το παιδί.

Παντομίμα : Η παντομίμα χρησιμοποιεί κατά κύριο λόγο τη τεχνική αφαίρεσης λόγου για να τονιστεί ο ρόλος του σώματος ως μέσο έκφρασης . Το παιδί διασκεδάζει και μπαίνει στη διαδικασία να σκεφτεί πιο πολύ όταν βλέπει ένα άλλο παιδί να μιμείται τα λόγια του με το σώμα του.

Δραματοποίηση : Η μουσική δραματοποίηση είναι το ζωντάνεμα διαφόρων καταστάσεων και βιωμάτων των παιδιών , που αντλεί θέματα από τις καθημερινές του εμπειρίες των παιδιών , τους μύθους , τις παραδόσεις , τα παραμύθια , τη φαντασία τους.

Με τη μουσική δραματοποίηση τα παιδιά μαθαίνουν να παρουσιάζουν τις σκέψεις τους με συμβολικούς τρόπους , εστιάζουν την προσοχή τους και να συγκεντρώνονται . Να μπορούν να κατανοούν έννοιες να υποθέτουν , να πειραματίζονται τις πιθανότητες και να διατυπώνονται υποθέσεις . Να μπαίνουν στο κόσμο των ενηλίκων και να μαθαίνουν για τους ρόλους και τις ασχολίες τους. Σκεπτόμενοι και ακολουθώντας στρατηγική να αναπτύσσουν συνειρμούς.

Κουκλοθέατρο : Το κουκλοθέατρο είναι είδος θεάτρου στο οποίο διαδραματίζονται κούκλες που τις ζωντανεύουν οι άνθρωποι πίσω από το σκηνικό το οποίο στήνεται ώστε να μένουν αθέατοι προς το κοινό που τους παρακολουθεί . Το πρόγραμμα του κουκλοθέατρου προσφέρει στα μικρά παιδιά την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά την αμορφία και την γοητεία της κούκλας ώστε να μπορέσουν να εκφραστούν μέσα από αυτήν .Έτσι κατασκευάζουν από διάφορα υλικά με εύκολο αλλά και εντυπωσιακό τρόπο κούκλες στις οποίες θα δώσουν τη φωνή τους.

Μικρές ομάδες παιδιών θα περάσουν πίσω από τη σκηνή για να παίξουν με τις κούκλες τους.

Στόχοι του κουκλοθέατρου είναι :

1. Να δώσει τη δυνατότητα στα παιδιά να συμμετέχουν ή και να διαμορφώνουν την εξέλιξη ενός παραμυθιού , καθιστώντας τα επομένως μέτοχους και δημιουργούς .
2. Να εκφράσουν τον εσωτερικό τους κόσμο αγωνίες , φόβους , επιθυμίες και όνειρα.
3. Να καλλιεργήσει τη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού , πλουτίζοντας το λεξιλόγιο του να καλλιεργήσει τη συγκέντρωση της προσοχής του.
4. Να καλλιεργήσει την ετοιμολογία την ευστροφία , τη δυνατότητα εύρεσης λύσεων και αντιμετώπισης δυσκολιών.

4.6.1.ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟ

4.6.1.1.ΚΑΘΡΕΦΤΕΣ

Αριθμός παιδιών : 3-20

Ηλικία: 2-4 χρονών

Υλικά: Ένας καθρέφτης

Δράση :

Τα παιδιά πηγαίνουν μπροστά από καθρέφτες που έχουμε τοποθετήσει στο χώρο και κοιτάζονται . Τα παροτρύνουμε να δοκιμάσουν διάφορες εκφράσεις και κινήσεις.

Τα παιδιά σε ζευγάρια και αντιμέτωπα το ένα γίνεται καθρέφτης και το άλλο είδωλο . Το παιδί αυτό παίρνει διάφορες εκφράσεις , γίνεται χαρούμενο , αδιάφορο , θυμωμένο , αναστατωμένο , αστείο . Μπορεί επίσης να μιμηθεί την έκφραση διαφόρων ζώων την αναπαράσταση μουσικών οργάνων ή τις εκφράσεις φανταστικών όντων που θα δοκιμάσει και θα βρει μόνο του. Το παιδί που είναι απέναντι του που είναι καθρέφτης προσπαθεί να πάρει ακριβώς την ίδια έκφραση ταυτόχρονα . Στη συνέχεια επαναλαμβάνουν την ίδια άσκηση , αλλά τώρα κινούν το κεφάλι , τα χέρια τους το σώμα τους.

Στόχος : Στόχος των ασκήσεων αυτών είναι τα παιδιά να αποκτήσουν ετοιμότητα και έλεγχο των κινήσεων τους ώστε να μπορέσουν να μιμηθούν εκφράσεις , φωνές και κινήσεις των άλλων κινητικότητας , φαντασία.

4.6.1.2 ΑΛΥΣΙΔΑ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

Αριθμός παιδιών : 5-15

Ηλικία: 2-5 χρονών

Υλικά: Κανένα

Δράση :

Η ομάδα στέκεται σε κύκλο μαζί με τον/την παιδαγωγό . Ο καθένας λέει το όνομα του στη ομάδα (με φόρα δεικτών ρολογιού) . Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να επεκταθεί και σε παιχνίδι μνήμης ζητώντας από τα παιδιά πριν πουν το δικό τους όνομα να επαναλαμβάνουν τα δύο τελευταία ονόματα παιδιών της ομάδας που προηγήθηκαν . Καθένας από το κύκλο ξανά λέει το όνομα του με συνοδεία ενός ήχου ο οποίος χαρακτηρίζει μια κατάσταση , λόγου χάρη , κρύο και παγωνιά και μια ενέργεια σχετική που κάνουμε σε αυτή την κατάσταση (τρεμούλιασμα). Τα υπόλοιπα παιδιά θα πρέπει να μιμηθούν όλα μαζί τον ήχο και την ενέργεια που δημιούργησε το παιδί. Αντίστοιχα μπορούν να μιμηθούν ήχους ζώων , μουσικών οργάνων , επιφωνήματα να σχηματίσουν γκριμάτσες στο πρόσωπο τους και άλλα πολλά . Ενθαρρύνουμε όλα τα παιδιά να πουν τα ονόματα τους και να συμμετέχουν σε διαφορετικές καταστάσεις , και η ομάδα\κύκλος να τα μιμηθεί μετέπειτα.

Στόχος : Στόχος της δραστηριότητας αυτής είναι τα παιδιά να μπορούν να μιμηθούν και να παρατηρούν.

4.6.1.3.ΑΓΑΛΜΑΤΑ

Αριθμός παιδιών : 8-20

Ηλικία: 2-5 χρονών

Υλικά: Κανένα

Δράση :

Βάζουμε τα παιδιά σε κύκλο .Ο\Η παιδαγωγός φωνάζει τη λέξη κυνηγός και όταν χτυπήσει τα χέρια της τρέχουν κοντά της κάνουν τα αγάλματα και αναπαριστούν αυτή τη λέξη που φώναξε η παιδαγωγός . Μπορεί να φωνάξει τις λέξεις χάρη , γουρούνι, γάτα , σκύλος , αναπαράσταση του δρομέα , αναπαράσταση της καρέκλας και τα λοιπά. Μπορεί να επεκταθεί η δραστηριότητα αυτή και σε κατηγορία συναισθημάτων όπως λόγου χάρη , θυμωμένος , λυπημένος , μοναχικός , ευτυχισμένος , ενθουσιασμένος ή δυστυχισμένος . Ενώ η δραστηριότητα είναι σε εξέλιξη η παιδαγωγός επιλέγει μερικά από τα παιδιά \αγάλματα και τα παρακινεί να συνεχίσουν την αναπαράσταση που φώναξε πρώτα , όπως λόγου χάρη τη λέξη γάτα να συνεχίσουν από κει που είχαν σταματήσει και να τα ρωτήσει << τη πιστεύεται ότι θα κάνει η γάτα μετά ;>> και εκείνα να συνεχίσουν την δραστηριότητα όπως εκείνα πιστεύουν πως θα έκανε η γάτα.

Στόχος : Τα παιδιά μπαίνουν τη διαδικασία μίμησης , σκέψεις και παρατηρητικότητας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ήχος ακολουθεί τον άνθρωπο από την προγεννητική ακόμα περίοδο και καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του . Η μουσική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινότητα των παιδιών. Η παρούσα εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μουσική αγωγή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ολόπλευρη ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση του παιδιού .

Οι μουσικοκινητικές δραστηριότητες συμβάλλουν τόσο στην σωματική όσο και στη νοητική ανάπτυξη του παιδιού και του προσφέρουν πλήθος ερεθισμάτων .

Με βάση λοιπόν , όσα αναφέρθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια της εργασίας γίνεται αντιληπτό ότι οι παιδαγωγοί προσχολικής ηλικίας αλλά και οι ίδιοι οι γονείς οφείλουν να εντάσσουν συνεχώς μουσικοκινητικές δραστηριότητες κατά την εκπαιδευτική διαδικασία .

Καταλήγοντας η σημαντικότερη διαπίστωση είναι ότι μέσω των μουσικοκινητικών δραστηριοτήτων το παιδί βιώνει το αίσθημα της χαράς κατά την εκπαιδευτική διαδικασία , προβάλλει θετικά συναισθήματα και αυτός είναι ο στόχος κάθε παιδαγωγού για την μετάδοση της γνώσης .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bredecamps, S.Copple, C .(1998).*Καινοτομίες στην προσχολική εκπαίδευση – αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα*. Αθηνά :Ελληνικά Γράμματα
- Gerald, H. (1985).*Εισαγωγή στη Μουσική*. (Μτφρ.Ρικάκης, Α.), Αθήνα. Κουτσούμπος
- Schirrmacher, R. (1998).*Τέχνη και δημιουργική ανάπτυξη των παιδιών*. Ιων.
- Trein, M.& Stengle, I. T.(1977).*Παιχνίδια για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. (Μτφρ Μουγιάννη, Μ), Αθηνά Καστανιώτης
- Storms, Ger. {1996}.*100 Μουσικά Παιχνίδια*. Μτφρ. Τόμπλερ, Εκδ. Ορφέας, Αθήνα
- Δαράκη Π. , Χαντζηκωνσταντίνου Φ.(1981). *Παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία*. Αθήνα. Δίπτυχο
- Ιωάννου, Ν.,Παρασκευόπουλου (1987). *Γενική Ψυχολογία, β' τόμος*. Αθήνα(1984)
- Κουτσουβάνου , Ε.(1990). *Μορφές και τρόποι εργασίας στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα. ΟΔΥΣΣΕΑΣ
- Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη Π.(1977). *Νηπιαγωγική 3 –Μεθοδολογία Β'*. Αθήνα. Αφοί Βλάσση
- Κυνηγού Φλάμπουρα Μ. (1973).*Τραγουδώ και γυμνάζομαι*. Εκδ. Ερμής,
- Λυμπερόπουλος . , Πανταζοπούλου , & Στάμου ,Λ.(2003).*Μουσικοκινητική αγωγή 2^{ος} κύκλος ειδικότητας βοηθών βρεφονηπιοκομίας* . Αθήνα. ΟΑΕΔ

- Μακροπούλου –Βαρελάς {2001}. *Μουσική το πιο συναρπαστικό παιχνίδι* . Αθήνα :Fagotto
- Μαζαράκη , Δ.(1970). *Ελληνικά τραγούδια για παιδιά προσχολικής ηλικίας* . Αθήνα: Φ. Νάκας
- Μπενέτσιου , Δ.(1972). *Μουσική εγκυκλοπαίδεια* .Ιωάννινα
- Ματέυ , Π.(1986). *Ρυθμική* .Αθήνα. ΝΑΚΑ
- Παπαθανασίου Α. , Πιάνου Α.(1993). *Παιδαγωγικές πρακτικές στον παιδικό σταθμό* .Ιωάννινα. Έντυπο
- Παπαζάρη Α. (2003). *Διαθεματικές δραστηριότητες με άξονα τη Μουσική*. Εκδ. Δίπτυχο, Αθήνα
- Σακελλαρίδης , Γ.(1997). *Παίζοντας με τη μουσική*. Αθηνά :Ελληνικά Γράμματα
- Σέργη , Λ.(1982). *Δημιουργική Μουσική Αγωγή για τα παιδιά μας*. Αθήνα. Gutenberg
- Σέργη , Λ.(1985). *Θέματα μουσικής αγωγής για τα παιδιά μας*. Αθήνα. Gutenberg
- Σέργη, Λ.(1995). *Η επίδραση της μουσικής μέσα από τη διαθεματική μέθοδο διδασκαλίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών*. Αθήνα. Gutenberg
- Σταυρίδης (1985). *Η μουσική στην εκπαίδευση*. Αθήνα. Gutenberg
- Τσαπακίδου, Α.(1997). *Κινητικές δεξιότητες – προγράμματα ανάπτυξης κινητικών δεξιοτήτων σε παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Θεσσαλονίκη :University studio Press
- Τρούλης ,Γ.(1986). *Αισθητική αγωγή του παιδιού*. Αθήνα. Δίπτυχο
- Τσιαντζής Σ. , Μ.(1996). *Αγωγή της προσχολικής ηλικίας* .Παιδαγωγική σειρά , Αθήνα. Gutenberg
- Χαραλάμπους Α.(1994). *Το παιδικό τραγούδι*. Εκδ. Gutenberg, Αθήνα
- Χαραλάμπους Α.(2000). *Τραγουδώ και Παίζω*. Εκδ. Φ. Νάκας, Αθήνα
- Χαραλάμπους, Α.(2000). *Μουσικοπαιδαγωγικά*. Εκδ. Φ. Νάκας, Αθήνα

- Χαραλάμπους , Α., (2001). *Μουσική αφύπνιση* .Αθήνα. Ατραπός
- Χαραλάμπους , Α.(2002).*Μουσικά παιχνίδια στην προσχολική ηλικία* . Αθήνα. Ατραπός
- Χουιζίνγκα , Γ.(1989) .*Ο άνθρωπος και το παιχνίδι* .Αθήνα. Ατραπός
- Χούνου , Β.(2003) .*Το μεγάλο βιβλίο των παιχνιδιών*. Αθήνα. Άγκυρα

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ΗΛΙΑΔΗ , Α.(2007). Ιστορία της μουσικής της νότιας Ινδίας , www.shantala.gr\indmus.html
- <http://11dim-kaval.kavsch.gr>
- <http://stekipediouA.gr>